



LÄNSSTYRELSEN  
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

# Miljöövervakningsdagarna

**TISDAG 25 SEPTEMBER**

**9.30** Fika och registrering

Inledning

*Landshövding Göte Bernhardsson*

Naturvårdsverket har ordet – nya regionala program, nationella programöversynen

*Anna Lena Carlsson, Manuela Notter med flera*

Användning av data från Artportalen för att beskriva tidsmässig variation i fågeltäthet

*Tord Snäll, Artdatabanken*

Havsmiljöutredningen

*Thomas Nilsson, sekreterare i Havsmiljöutredningen*

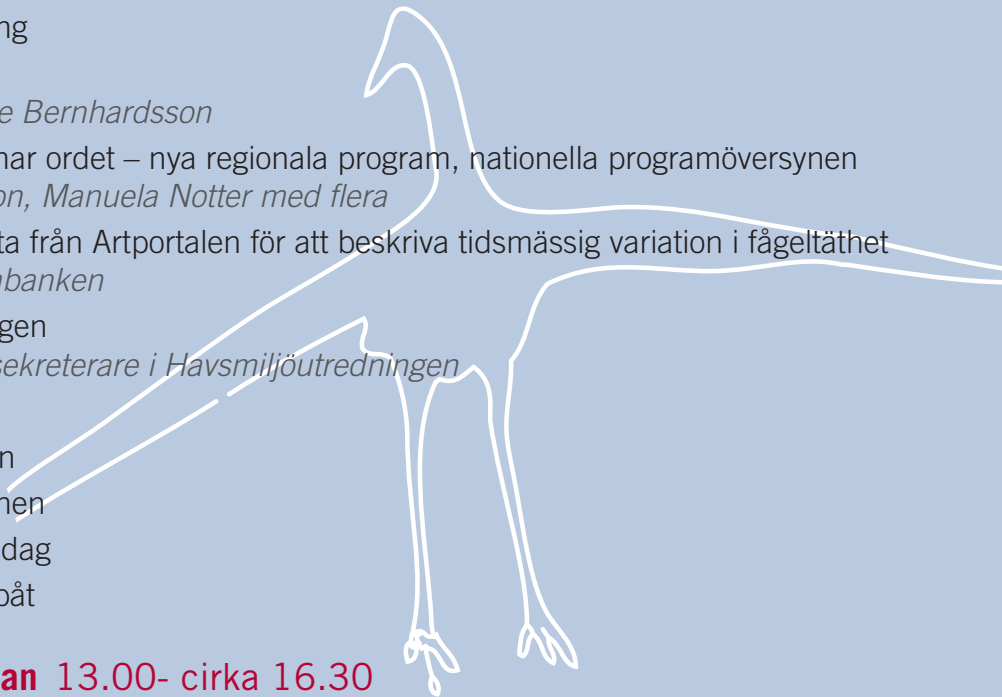
**12.00** Lunch

**13.00** Föredrag, se nedan

**17.30** Samling i receptionen

**18.00** Båt avgår mot middag

**23.00** Åter hotellet med båt



**Eftermiddag 4 parallella teman 13.00- cirka 16.30**

**LUFT**

Krondroppsnätet – Exempel på miljömålsindikatorer och beskrivning av nya programmet.

*Anna Nettelbladt och Cecilia Akselsson*

*IVL Svenska miljöinstitutet*

Nya kunskaper om försurning.

*Filip Moldan, IVL Svenska miljöinstitutet*

Metoder för mätning av partiklar i luft.

*Martin Ferm, IVL Svenska miljöinstitutet*

Ozon – Bakgrund och variation i landskapet.

*Håkan Pleijel, Göteborgs universitet*

Exponering för cancerogena ämnen i luft.

*Gerd Sällsten, Västra Götalandsregionens*

*Miljömedicinska Centrum*

**KUST OCH HAV**

**Moderator: Björn Sjöberg, Vattenmyndigheten för Västerhavet**

Diskussion kring Havsmiljöutredningen.

*Thomas Nilsson, sekreterare i Havsmiljöutredningen*

Nya nationella marina miljöövervakningsprogrammet.

*Tove Lundeberg och Sverker Evans, Naturvårdsverket*

Datavårdskapet i marin biologi.

*Lars Hansson, SMHI*

Hur fungerar ålgräsängar?

*Anna Nyqvist, Göteborgs Universitet*

Främmande arter, kan de övervakas?

*Inger Wallentinus, Göteborgs universitet*

Automatiska mätsystem i marin miljö.

*Bengt Karlson, SMHI*

**SÖTVATTEN**

Nya nationella programmet för Sötvatten.

*Håkan Marklund, Naturvårdsverket*

Bekämpningsmedel i grundvatten.

*Jenny Kreuger, SLU*

Bedömningsgrunder för ytvatten.

*Håkan Marklund, Naturvårdsverket*

Ytvatten – Kartläggning och analys enligt vattendirektivet kopplat till miljöövervakning.

*Peder Eriksson, Länsstyrelsen Örebro län*

Passiva provtagare, ett sätt att mäta miljögifter i vatten.

*Patrik Lindström, Länsstyrelsen Västra Götalands län*

**BIOLOGISK MÅNGFALD**

Resultat från övervakning av ängar i VG län.

*Ola Bengtson, Pro Natura*

Sjöhjortron, trender och kanske en indikator?

*Therese Asp, Länsstyrelsen Blekinge*

Hur kan man övervaka fjällbjörkmätarutbrott och andra förändringar i fjällbjörkskog med satellitbilder?

*Liselott Marklund, SLU*

Vilka evertebrater kan fungera som indikatorer för biologisk mångfald?

*Martin Fransson, Länsstyrelsen Jönköping*

Uppföljning av främmande växter i Skåne.

*Nils Carlsson, Länsstyrelsen i Skåne*

# ONSDAG 26 SEPTEMBER

## Förmiddag

**8.30** Nationell Inventering av landskapet i Sverige, NILS - resultat och metod  
*Sture Sundquist och Anders Glimskär, SLU*

Från skogsdöd till biologisk mångfald. Miljöövervakning i Skogsstyrelsens regi.  
*Sture Wijk, Skogsstyrelsen*

Clean Shipping Project  
*Jan Ahlbom, Länsstyrelsen Västra Götalands län*

Miljömålsrådets underlag till nästa miljömålsproposition  
*Pirjo Körsén, Miljömålsrådets kansli*

## 10.10-10.30 FIKA

Spridning av vetenskaplig kunskap om klimatförändringar och reaktionerna på de kunskaperna.  
*Eva-Lotta Sundblad Psykologiska institutionen, Göteborgs Universitet.*

Avslutning och överlämning av budkaveln till nästa års världslän

## 11.30 LUNCH

Exkursion enligt eget val.

## Eftermiddag

### Exkursioner, 5 alternativ 12.30 - cirka 16.00

#### GÖTEBORGS HAMN

Exklusiv guidad tur i Göteborgs hamn med hamnens egen båt MS Hamnen.

Göteborgs Hamn är Nordens största hamn och omsätter kring 30 miljoner ton årligen. Det är lika mycket som de därpå följande tre nordiska hamnarna tillsammans.

#### Guidad tur i

#### GÖTEBORGS BOTANISKA TRÄDGÅRD

Göteborgs botaniska trädgård är med sina 175 hektar en av de största i sitt slag. Trädgården anses som en av de ledande i världen. I september bjuds det på höstfägring med senblommande perenner, krydd och medicinalväxter i örtgården, höstfärger i Japandalen, Linnéträdgård mm.

#### SMHI:s oceanografiska laboratorium i Gbg

Drygt en kilometers promenadväg från Novotel nedströms Göta älv ligger SMHI:s oceanografiska laboratorium. Här bedrivs största delen av SMHI:s oceanografiska verksamhet. Vi får en visning av lokalerna och utrustning och en presentation av verksamheten.

#### Kulturvandring i

#### KLIPPANS KULTURRESERVAT

Här finns Göteborgs och Sveriges historia samlad i ett koncentrat. Efter det att Sverige betalat Elfsborgs andra lösen till danskarna och åter tagit Elfsborgs slott i besittning grundades här Göteborg som stad 1621 av Gustav II Adolf. Handeln har under olika tider blomstrat i Klippan. Exempelvis under Svenska Ostindiska Compagniets glansdagar på 1700-talet och sedermera under industriepoken på 1800-talet då sockerbruket och porterbryggeriet grundades.

#### Natura 2000-området TORSVIKEN

På Hisingen vid Göta Älvs mynning, insprängt mellan en av Sveriges största hamnar, raffinaderier, Volvo, deponier, golfbana och småbåtshamn ligger Natura 2000-området Torsviken. Området är utpekad enligt fågeldirektivet som en viktig rast- och övervintringslokal. Vi guidas runt av ordföranden i Föreningen Torslandavikens Naturreservat som presenterar visionen om en blågrön lunga i en hårt utnyttjad miljö.

# PRAKTISK INFORMATION

## TELEFONNUMMER

Hotel Novotel 031-720 22 00

Hotel Kusten 031-367 19 00

Taxi Göteborg 031-60 50 00

Västtrafik 0771-41 43 00

Katrina Envall 031-60 52 94, 0736-60 52 94

Monica Lind 031-60 52 21

## GEMENSAM MIDDAG 25 september

**17.30** Mingel med drink och snacks i Novotels foajé

**18.00** Avfärd med båt till Elfsborgs Fästning

**ca 18.20** Dramatiserad Guidning

**ca 19.00** Middag

**ca 23.00** Återresa till Novotel

**UTCHECKNING sker senast kl 11.00 avresedagen**

## EXKURSIONER

**– samling utanför huvudentrén Novotel kl 12.30 för alla grupper**

Fika ingår i samtliga exkursioner

### Göteborgs Hamn

Båt hämtar och lämnar vid Novotel. Kontaktperson Jan Olofsson tel 031-60 50 20, 0736-60 50 20. Avslutas vid Novotel.

### SMHI

Promenad från Novotel. Kontaktperson Markus Klingberg tel 031-60 55 58, 0739-30 51 12. Tänk på att ta med dig bagaget om du vill avsluta vid SMHI.

### Botaniska Trädgården

Gemensam transport från Novotel till Botaniska Trädgården. Kontaktperson Anna Stenström tel 031-60 50 41, 0709-32 39 61. Tänk på att ta med dig bagaget, förvaringsmöjligheter finns. Avslutas vid Botaniska.

### Torsviken

Gemensam buss från Novotel till Torsviken. Kontaktperson Fanny Sahlén tel 031-60 52 02, 0705-51 52 73. Ta med ditt bagage, förvaras i bussen. Gemensam buss från Torsviken till Centralstationen.

### Klippans kulturresevat

Börjar och avslutas vid Novotel. Kontaktperson Anna Kjellin tel 0708-17 43 24.

